

KAMU GÖREVLİLERİ VE EMEKLİLERİNİN MALİ VE ÖZLÜK HAKLARINA İLİŞKİN RAPOR

AR-GE MERKEZİ
2025

KAMU KURUM VE KURULUŞLARINDA STATÜ FARKLILIĞININ GETİRDİĞİ OLUMSUZLUKLAR GİDERİLMELİDİR

Kamu kurum ve kuruluşlarında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 4857 sayılı İş Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve kurumların özel kanunları başta olmak üzere 30'un üzerinde farklı mevzuata tabi çalışan grubu bulunmaktadır.

Bu çalışanlarımız gerek mali, sosyal ve özlük hakları gerekse çalışma şartları bakımından farklı uygulamalara tabi olup; aynı kurumda, benzer nitelikte görevleri yürüten ve aynı eğitim düzeyine sahip olan kamu çalışanları arasında büyük farklılıklar bulunmaktadır.

Bu çalışanlarımızın maaş sistemleri de birbirinden farklı olduğu için kamuda ücret dengesi sağlanamamakta özellikle işçi ve memur maaşları arasındaki makas her geçen gün biraz daha memurlar aleyhine açılmaktadır. Bu durum, kamuda çalışma barışını bozmakta, adalet anlayışına zarar vermektedir.

Nitekim kamu işçilerine yönelik 2025 ve 2026 yıllarını içeren toplu sözleşme görüşmeleri ağustos ayının ilk günlerinde imzalanmış, kamu görevlilerinin 2026 ve 2027 yıllarına ilişkin mali ve özlük haklarının belirlendiği toplu sözleşme süreci ise aynı ay içinde neticelendirilmiştir.

İşçi-memur toplu sözleşme süreçlerinde kamu işveren tarafı farklı önceliklere sahip olduğundan maaş artışları konusunda da bir standart yakalanamamakta, genellikle işçi maaşları gerçekleşen enflasyon üzerine refah payı ve tediye ödemeleri eklenerek, memur maaş zamları ise hedeflenen enflasyona endeksli olarak belirlenmektedir.

Kamuda ücret adaletinin sağlanması ve statü farklılığından dolayı ortaya çıkan olumsuzlukların giderilmesi için ivedi olarak tedbirler alınmalıdır. Bu çerçevede:

- **Kamu Görevlilerinin 2026 Yılına İlişkin Maaş Artışları Gözden Geçirilmeli, Ek Zam ve Refah Payı Uygulanmalıdır**

2026 yılına ilişkin Merkezi Yönetim Bütçe Teklifi TBMM'de görüşülmeye başlanmıştır. Meclis'te alınacak kararlara bağlı olarak devletimizin ve hükümetin harcama ve gelirleri belirlenecek, memur ve emekli maaşları kesinleşecek ve gerekli kaynak ayrılmış olacaktır.

Hatırlanacağı gibi 2025 yılında kamu alacaklarına uygulanacak olan yeniden değerlendirme oranı %43,93 olarak açıklanmıştı. Bu yıl ise yeniden değerlendirme oranının %24'ler seviyesinde belirleneceği tahmin edilmektedir. Bütçe hazırlık sürecine temel teşkil eden Orta Vadeli Program (OVP)'da ise 2026 yılında TÜFE'nin en iyi ihtimalle %16; ekonomik büyümenin ise %3,8 olacağı tahmin edilmiştir. Buna göre önümüzdeki yıl içinde cari olarak gelirler en az %20, oranında artacaktır.

Buna karşın enflasyon farkı hariç tutulduğunda 2026 yılında memur maaşlarına %11+ %7; kümülatif %18,7 zam yapılması söz konusudur. Bu kamu görevlilerinin gelirlerinin 2026 yılında en iyi ihtimalle reel olarak 2 puan azalması demektir.

2026'da GSYİH büyümesinin %3,8 olacağı öngörüldüğünden, maaş zamlarının hedeflenen enflasyon dolayında belirlenmesi nedeniyle eriycek maaşlar da hesaba katıldığında önümüzdeki yıl gelir dağılımında dengenin daha da bozulacağı görülmektedir.

2026 yılı içerisinde elde edilecek kamu gelirleri ile yapılacak harcamaların belirleneceği bütçe görüşmelerinin memur ve emeklilerimiz adına hayal kırıklığına dönüşmemesi ve gelir dağılımında adaletin sağlanması için birtakım tedbirler alınması zorunludur.

Bu aksaklıkların giderilmesi, memur ve emeklilerimizin 2026 yılında nefes almalarının sağlanması için ise;

1. Kamu çalışanlarına, geçmiş dönemde yaşanan kayıpların telafisi ek zam yapılması,
2. Memur maaş zamlarının OVP’de hedeflenen enflasyonun altında kalmaması için maaş zamlarının en az gerçekleşen enflasyon düzeyine çekilmesi,
3. Gelir dağılımındaki durumun daha da kötüye gitmemesi, gelir gruplarının ülkenin bütçesinden aldıkları payın azalmaması için OVP’de hedeflenen %3,8 büyüme oranının emekli ve çalışan maaşlarına yansıtılması,
4. Kamu çalışanları ve emeklilerin alım gücünün yükseltilmesi için bu artışlara ilave olarak refah payı verilmesi gerekmektedir.

KAMU GÖREVLİLERİNİN EMEKLİLİK HAKLARI İYİLEŞTİRİLMELİDİR

Kamu görevlileri, görev aylıklarının düşüklüğü yanında bağlanan emekli aylığı ve emekli ikramiyesi bakımından da olumsuzluklara maruz kalmaktadır. Özellikle son yıllardaki maaş politikaları nedeniyle yapılan bazı ödemeler emekli maaşı kapsamı dışında tutulmakta, bu da görev aylığı ile emekli maaşı arasındaki farkın açılmasına neden olmaktadır.

Bugün itibarı ile ortalama bir memur, görev aylığının %45 ile %50’si arasında bir emekli maaşı alabilmekte bu da kamu görevlilerinin emekli olmak istememelerine sebebiyet vermektedir.

Aşağıdaki tabloda bazı kamu görevlilerinin 25 yıllık hizmet sonrasında elde ettikleri emekli maaşı verilmiştir.

Tablo- Unvanlara Göre Memur Emekli Maaşları (25 yıl)

Unvan	Maaş
Hemşire	33.823 TL
Öğretmen	33.823 TL
Mühendis	34.405 TL
Memur	27.514 TL
Hizmetli	22.612 TL

Bu çerçevede:

- Ek Gösterge Düzenlemesindeki Aksaklıklar Giderilmelidir

Memur maaşlarının önemli bir kalemi olan ek gösterge hem görev ücretini hem de emekli maaşını önemli oranda belirlemektedir. Ek gösterge konusu her ne kadar 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte 15/10/2008 tarihinden sonra ilk defa memuriyete atanan kamu görevlileri açısından kısmen önemini yitirse de 5434 sayılı Kanuna tabi olan memurlar açısından oldukça önemlidir.

Ek gösterge bir taraftan memur maaşlarının bir unsuru olurken diğer taraftan yaşlılık aylığı ve emekli ikramiyesi tutarını doğrudan etkilemektedir. Mülga 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli sandığı Kanununun ek gösterge rakamlarına bağlı olarak getirdiği emeklilik sistemi, özellikle ek gösterge rakamı düşük olan memurların çalışırken aldığı maaşla emekli maaşları arasında bir uçurum ortaya çıkmasına,

aynı sürelerde çalışan ve aynı brüt maaşa sahip sözleşmeli personel ve işçiler ile memurlar arasında emekli maaşı ve ikramiyesi bakımından memurlar aleyhine %15 ile %40 arasında bir farkın ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Dolayısıyla 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun ek gösterge cetvellerinin unvan bazında değil bir bütün olarak ele alınması ve yüksekokul mezunu kamu çalışanlarının emeklilik haklarının iyileştirilmesi kaçınılmaz hale gelmiştir.

2022 Temmuz ayında yasalaşan ve 15 Ocak 2023 tarihinde yürürlüğe giren ek gösterge düzenlemesi ile genel idare hizmetleri ve teknik hizmetler dışında kalan hizmet sınıf çalışanlarından 1. dereceye gelmiş çalışanların ek gösterge rakamları 3600'e yükseltilmiştir. Birçok 2 yıllık yüksekokul mezunu meslek mensubunun ek gösterge rakamı da 3600 olarak belirlenmiş ancak genel idare hizmetleri ve teknik hizmetler sınıfı personeli bu uygulamadan faydalanamamıştır.

Sayın Cumhurbaşkanı konuya ilişkin olarak yaptığı açıklamada 1. Dereceye gelen tüm kamu görevlilerinin ek gösterge rakamlarının 3600'e yükseltilerek bu olumsuzluğun giderileceğini ifade etmiş ancak aradan 2 yılın üzerinde bir süre geçmiş olmasına ve konu Kamu Görevlileri Hakem Kurulu Kararında da yer almasına rağmen bu yönde bir düzenleme yapılmış değildir.

Bu bakımdan 657 sayılı Kanuna ekli cetvellerde gerekli değişiklik yapılmalı, birinci dereceye gelen bütün kamu görevlilerinin ek gösterge rakamı 3600 olarak uygulanmalıdır.

- İlave Ek Ödeme Başta Olmak Üzere Memurlara Yapılan Bütün Ödemeler Emekli Aylığı ve İkramiyesi Hesabına Dahil Edilmelidir

Devlet memurlarının emeklilik hakları ve emekli maaşlarının belirlendiği 5434 sayılı Kanunun 15. maddesi ile 5510 sayılı Kanunun 80. maddelerinde değişiklik yapılarak memur maaşını oluşturan bütün kalemler ile özel hizmet tazminatı, ek ödeme, ek ders, döner sermaye, fazla çalışma ücreti, ikramiye, sosyal denge tazminatı ve diğer ödemeler de emekli keseneğine dâhil edilmelidir.

5434 sayılı Kanunun 41. maddesinde yapılacak değişiklikle memurların emekli ikramiyesi için öngörülen kalemlere bütün ek ödeme ve tazminatlar eklenmelidir.

14 Temmuz tarih ve 7456 sayılı Kanunla getirilen ilave ek ödeme uygulaması, büyük bir adaletsizlik yaratmıştır. Öyle ki, düzenlemede bu ödemeden herhangi bir kesinti yapılmayacağı öngörüldüğü için memurların yalnızca çalıştıkları dönemlerine esas bir tazminat olarak uygulanması, emekli olduklarında bu ödemenin emekli maaşı hesabına dahil edilmeyeceği söz konusudur. Hal böyle olunca ilave ek ödeme uygulaması, çalışırken alınan maaşla emekli maaşları arasındaki uçurumu daha da büyütmüş, emekli maaşlarının memuriyet hayatıyla bağını koparmıştır. Böyle bir durum sosyal sigorta ilkeleri ile de uyusmamakta, memurlarımız çalışırken aldıkları maaşın %40'ı kadar emekli maaşına hak kazanabilmektedir.

Yaşanan ekonomik gelişmeler ve memurların alım gücündeki erime dikkate alındığında; emekliliğe yansımayan ilave ek ödeme Anayasamızın ölçülülük, adalet ve kanun önünde eşitlik ilkelerine de aykırı bir durum teşkil etmektedir. Bu nedenle ilave ek ödeme sisteminin değiştirilerek, ilave ek ödemenin memurların emekli maaşı ve emekli ikramiyesi hesabında dikkate alınması için gerekli mevzuat değişikliğinin yapılması bir gerekliliktir.

- 5510 Sayılı Kanunla 2008 Öncesi ve Sonrasında Göreve Başlayanlar Arasında Ortaya Çıkan Farklı Uygulamalar Giderilmeli, Kamuda Sözleşmeli Personel Olarak Çalışmaya Başlayanların

Emeklilik Yönünden Memuriyete Başlangıçları İlk Defa Kamuda Çalışmaya Başladıkları Tarih Olarak Kabul Edilmelidir

5510 sayılı Kanunla birlikte kamu çalışanlarının hakları ikiye bölünmüştür. 1 Ekim 2008 öncesi ve sonrasında göreve başlayanlar açısından emekli aylığı uygulaması büyük farklılıklar göstermektedir. Bu tarihten önce kamuda görev yapan memurların emekli aylığı bağlama oranları yüksek, emekli keseneğine tabi ödemeleri düşük iken 1 Ekim 2008 sonrasında göreve başlayanların emekli keseneğine tabi ödemeleri daha fazla ama aylık bağlama oranları daha düşüktür.

Her iki uygulamada avantaj ve dezavantajlar olsa da memur emeklilerinin maaşları ile çalışırken elde ettikleri kazanç arasında büyük bir uçurum ortaya çıkmaktadır. Öncelikle ortaya çıkan bu ikili yapı bir standarda bağlanmalı ardından da memurların görev aylıkları ile emekli aylıkları arasındaki fark makul ölçülere çekilmelidir.

Benzer bir sorun 1 Ekim 2008 öncesinde kamuda sözleşmeli pozisyonlarında istihdam edilmekteyken kadroya geçirilen personel için de söz konusudur. Anılan personelin derece ve kademe ilerlemesi kamuda ilk işe başladığı tarihe göre yapılmaktayken emeklilik hakları kadroya geçtikleri tarih baz alınarak belirlenmektedir. Bu da personelin emeklilik hakları bakımından olumsuz durumlara sebebiyet vermekte, emekli maaşları düşük hesaplanmaktadır. Bu nedenle kamuda 1 Ekim 2008'den önce çalışmaya başlayan ve daha sonra kadroya geçen sözleşmeli personelin memuriyete başlangıç tarihleri, emekli aylığı yönünden de kamuda çalışmaya başladıkları tarih olarak kabul edilmelidir.

KAMU ÇALIŞANLARININ VERGİ DİLİMLERİ %15 OLARAK BELİRLENMELİDİR

Kamu görevlileri ve KİT personeli ile sözleşmeli personelin gelir vergisi kesintilerinden dolayı yaşadığı adaletsizliğin ve mağduriyetin giderilmesi adına 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 23. maddesine bir fıkra eklenerek Devlet memurlarına ödenen taban aylık tutarının Gelir Vergisi'nden muaf tutulması sağlanmalı, diğer sözleşmeli personelin de vergi matrahlarından aynı tutarda indirim yapılmalıdır.

Veya vergi dilimi oraları çalışanlar için %15'e sabitlenmelidir.

Personele ödenen döner sermaye, ek ders ve fazla mesailerden Gelir Vergisi kesilmesi uygulamasına son verilmelidir.

YARDIMCI HİZMETLER SINIFINDAKİ PERSONEL BİR DEFAYA MAHSUS GENEL İDARE HİZMETLERİ SINIFINA ALINMALIDIR

Yardımcı Hizmetler Sınıfına dâhil personelin büyük çoğunluğu idari hizmetlerde, masa başı işlerde görevlendirilmektedir. Fiiliyatta zaten mevcut olan bu durumun yasal bir zemine taşınması, çalışma hayatında karşı karşıya kalınan bu hukuki ayrımcılığın giderilmesi amacıyla Yardımcı Hizmetler Sınıfına dâhil olan personelin bir defaya mahsus olarak Genel İdare Hizmetleri Sınıfına geçirilmesi sağlanmalıdır.